

Inköps- och upphandlingspolicy

för Västerås stad med helägda bolag

Antagen av kommunfullmäktige 5 maj 2011

Reviderad av kommunfullmäktige 9 mars 2017



program

policy

handlingsplan

riktlinje



VÄSTERÅS STAD

program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

Inköps- och upphandlingspolicy

för Västerås stad med helägda bolag

Denna policy jämte förtydliganden innehåller de huvudprinciper som ska gälla för all upphandling och alla inköp av varor, tjänster och entreprenader i Västerås stad.

Syfte

Inköp och upphandling är strategiskt viktiga områden för Västerås stad. Syftet med policyn är att säkerställa att inköp och upphandling utförs affärsmässigt, i enlighet med gällande lagstiftning och stadens riktlinjer samt att de utförs med en för staden god och långsiktig hållbar totalekonomi.

Västerås stad med bolag ska ha en effektiv, rationell och väl fungerande inköpsverksamhet, baserat på en helhetssyn för staden. Denna policy, med tillhörande tillämpningsanvisningar, innehåller de huvudprinciper som ska gälla för all upphandling och alla inköp av varor, tjänster och entreprenader inom Västerås stad och ge en vägledning i hur förtroendevalda och anställda ska agera när det gäller inköp och upphandling.

Konkurrensutsättning ska öka för verksamheter där marknad finns. Västerås stad ska också bidra till att marknader bildas till exempel genom utformningen av upphandlingsunderlagen.

Med Västerås stad förstås i denna policy även de helägda bolagen.

Förhållningssätt

Stadens agerande vid inköp och upphandling ska medverka till en för staden god och långsiktigt hållbar totalekonomi genom att:

- alla inköp och upphandlingar ska göras genom att nyttja av de konkurrensmöjligheter som finns och aktivt bidra till att flera leverantörer kan verka på marknaden, såväl små som stora.
- alltid ställa relevanta miljö och sociala/etiska krav i syfte att verka för en hållbar utveckling
- alla anbudsgivare, anbudssökande och anbud ska behandlas lika utan ovidkommande hänsyn.

En förutsättning för att uppnå effekterna med upphandling är att stadens förvaltningar och bolag ska nyttja de avtal som tecknats.

Hållbar utveckling

Stadens arbete med inköp och upphandling ska främja en långsiktigt hållbar utveckling och genomföras i enlighet med stadens miljöprogram och övriga styrande dokument. Hållbarhetskrav ska ställas i alla upphandlingar. Västerås stad ska verka för en god livsmiljö och en långsiktig hållbar utveckling genom att välja varor, tjänster och entreprenader som ligger i linje med stadens högt ställda ambitioner, både med avseende på den yttre miljön och på arbetsmiljön samt tar hänsyn till sociala/etiska krav.

Samverkan

Västerås stad ska samverka inom staden och med andra kommuner, myndigheter och organisationer i syfte att genomföra så kostnadseffektiva och hållbara inköp och upphandlingar som möjligt. I de fall behov sammanfaller ska upphandlingsarbetet samordnas. Staden ska aktivt verka för att utbyta information rörande kommande upphandlingar och inköp med andra kommuner, myndigheter och organisationer för att på så sätt söka samordning.

Förtydliganden

Inledning

Detta är förtydliganden av inköps- och upphandlingspolicyn för att ge en vägledning i hur förtroendevalda och anställda ska agera när det gäller inköp och upphandling. Om inget annat anges i förtydligande gäller dessa även för bolagen.

Inköps- och upphandlingspolicyn jämte förtydligandena utgör ett komplement till aktuell lagstiftning och styrande dokument.

■ Inköp och upphandlingar ska utföras affärsmässigt

Innebörd

Alla inköp och upphandlingar ska göras genom att nyttja de konkurrensmöjligheter som finns och alla som utför upphandlingar ska ha god kännedom om kommersiella villkor för upphandling, avseende gällande regelverk för offentlig upphandling och förekommande avtalsrutiner. Målsättningen är att göra långsiktigt goda affärer.

Förhållningssätt

Konkurrens

Alla inköp och upphandlingar ska göras genom att nyttja de konkurrensmöjligheter som finns i syfte att långsiktigt få fler leverantörer att verka på marknaden. För det ändamålet ska lämpliga metoder användas vid upphandling och förfrågningsunderlaget ska utformas så att det är möjligt för alla leverantörer, såväl stora som små, att lämna anbud. Standardiserade förfrågningsunderlag och/eller elektroniskt lämnade anbud kan användas där så är möjligt.

Stadens riktlinjer för konkurrensutsättning av kommunalt finansierad verksamhet ska följas. Syftet med riktlinjen är att stödja en rationell och väl fungerande handläggning i arbetet med konkurrensutsättning av kommunalt finansierad verksamhet.

Affärsetik

Affärsetik innefattar såväl affärsmässighet och att inte ta ovidkommande hänsyn, som ett i övrigt etiskt agerande och ger därför ytterligare en vägledning i det gemensamma uppträdet.

- Leverantörer och anbudsgivare ska känna trygghet när det gäller att känslig information inte lämnas ut på annat sätt än vad som är tillåtet eller tvingande enligt gällande lagstiftning.
- Inga orimliga eller onödiga krav ska ställas som kan medföra att anbudsgivare eller leverantör gynnas eller missgynnas. Samma krav ska ställas på såväl egen som upphandlad verksamhet.
- Förtroendevalda och anställda ska inte ha personliga intressen i leverantörsföretag (jäv) som kan påverka utgången av en upphandling eller ett inköp.
- Otillbörliga gåvor och tjänster från befintliga och potentiella leverantörer ska undvikas. Rese- och logikostnader vid besök hos eller vid resor tillsammans med leverantörer ska alltid betalas av förvaltningen/bolaget.¹

¹ Hänvisning till Västerås stads skrift ”Korruption, muta - ekonomisk brottslighet. Berör det mig?”

- Leverantörer ska inte lovas något eller utnyttjas på ett sådant sätt som vi inte har befogenheter eller laglig möjlighet att uppfylla. Alla överenskommelser ska vara skriftliga.

Genom ett agerande i enlighet med dessa förtydliganden främjar staden en god affärsetik, vilket i sin tur gör förvaltningarna och bolagen till trovärdiga aktörer på både den offentliga och den privata marknaden.

■ **Inköp och upphandlingar ska utföras med en för staden god och långsiktig hållbar totalekonomi**

Innebörd

Stadens arbete med inköp och upphandling ska främja en långsiktigt hållbar utveckling vilket innebär:

- ekologisk hållbarhet – det vill säga att minska klimatpåverkan, skydda natur- och kulturtillgångar, minska mängden och spridningen av skadliga ämnen samt arbeta för ett energi- och resurseffektivt samhälle
- social hållbarhet - det vill säga att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls.
- ekonomisk hållbarhet – det vill säga att ta ansvar för medborgarnas skattepengar utifrån ett totalekonomiskt perspektiv

Förhållningssätt

Ekologisk hållbarhet

Alla inköp och upphandlingar ska genomföras i enlighet med gällande miljöprogram och riktlinjer. De långsiktiga miljövinsterna ska prioriteras framför kortsiktiga ekonomiska vinster. Staden ska fungera som en pådrivande kraft i arbetet för ett hållbart samhälle. Vid inköp och upphandling ska vi ställa krav på och prioritera miljöanpassade varor, tjänster och entreprenader. Vid upphandling av livsmedel ska minst motsvarande krav ställas på livsmedel som ställs på svensk livsmedelsproduktion.

Social hållbarhet

Västerås stad ska ställa sociala och etiska krav i upphandling. Inköps- och upphandlingsverksamheten ska bidra till arbetet mot ett socialt och etiskt hållbart samhälle. Hänsyn ska tas till ILO:s² kärnkonventioner som bland annat behandlar föreningsfrihet, organisationsrätt och erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar, avskaffande av alla former av tvångsarbete, avskaffande av barnarbete samt avskaffande av diskriminering i arbetslivet.

Sociala och etiska krav i upphandlingar kan vara krav på kollektivavtalsliknande villkor vad gäller lön, semester, arbetstid och önskad tjänstgöringsgrad. Sociala och etiska krav ska ställas utifrån en lämplighetsbedömning beroende på berörd bransch, upphandlingens ekonomiska värde och marknadens möjligheter att uppfylla ställda krav.

I upphandlingar ska hänsyn tas till alla invånares behov att få tillgång till det som

² FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor

upphandlas. Tekniska specifikationer ska bestämmas med hänsyn till tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning eller utformning med tanke på samtliga användares behov. Vid upphandling av tjänster och byggtreprenader ska krav ställas på rutiner i fråga om arbetsmiljö.

I syfte att få fler invånare ut i arbetslivet är det av stor vikt att vid upphandling beakta behovet av att tillhandahålla praktikplatser och utföra andra arbetsmarknads- politiska åtgärder för utsatta grupper. Vid verksamhetsövergång och vid konkurrensutsättning av kommunalt finansierad verksamhet är det önskvärt att den upphandlade leverantören ställer platser av arbetsmarknadspolitisk karaktär till förfogande.

Beslutad Riktlinje för hållbarhetskrav i upphandling ska följas.

Ekonomisk hållbarhet

Genom att ta hänsyn till varans eller tjänstens hela livscykel skapar vi en långsiktigt hållbar totalekonomi för staden och bidrar till ett resurseffektivt samhälle. Fokus ska ligga på kostnader hänförliga till produkten och inte endast på priset.

■ Inköp och upphandlingar ska utföras i enlighet med gällande lagstiftning och riktlinjer

Innebörd

Alla inköp och upphandlingar ska genomföras enligt gällande lagstiftning om offentlig upphandling och som vilar på de grundläggande EU-principerna om icke-diskriminering, likabehandling, transparens (öppenhet och förutsebarhet), proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Förhållningssätt

Alla som utför inköp och upphandlingar inom Västerås stad ska ha god kännedom om gällande lagstiftning och, i förekommande fall, stadens övriga regler såsom policys, riktlinjer och andra tillämpliga styrande dokument. Det åligger var och en att inhämta nödvändig kunskap hänförlig till den produkt eller tjänst som ska upphandlas.

Samverkan

Genom att samordna och samverka vid upphandlingar kan staden som helhet uppnå bästa möjliga affärsvillkor samt aktivt påverka kvalitet, miljö och sociala/etiska hänsyn. Samordningen innebär även att vi kan minimera de administrativa kostnaderna för stadens upphandlingar och inköp. Vid upphandling har alla en skyldighet att delta i diskussioner om samordning även om det innebär jämkning av de egna behoven. Helhetens behov ska alltid vara det primära. Samordnad upphandling ska genomföras inom de områden där det finns gemensamma intressen. Samverkan kan även ske med andra kommuner, myndigheter och organisationer där så är lämpligt.

Avtalstrohet

Ramavtal ingås med en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkor för avrop under en viss given tidsperiod och medför att kommunen är rättsligt bunden att följa

det som anges i respektive avtal. Avtalstrohet mot tecknade ramavtal skapar förutsättningar för att uppnå bra affärsmässiga villkor samt innebär att stadens trovärdighet som kund ökar och det skapar ett ökat intresse från leverantörer att delta i upphandlingar. Vid inköp och innan eventuell upphandling sker ska alltid förekomsten av ramavtal kontrolleras. Finns ramavtal ska dessa användas.

Avtalstroheten ska följas upp årligen.

Ansvar

Kommunstyrelsen

- Har det övergripande strategiska ansvaret för inköps- och upphandlingsprocessen.
- Utövar uppsikt över stadens upphandlingsarbete och beslutar om övergripande mål
- Ansvarar för stadsövergripande upphandlingar. I förekommande fall måste dialog med bolagen ske först.
- Ansvarar för att riktlinjer avseende inköp och upphandling tas fram och att gällande styrdokument revideras.

Nämnder och styrelser *)

- Ansvarar för att upphandlingar genomförs inom sitt ansvarsområde.
- Bedriver inköpsverksamheten ändamålsenligt och enligt antagen policy och riktlinjer. Den gemensamma nyttan för helheten är överordnad.
- Ansvarar för att ställa relevanta krav på varor, tjänster och entreprenader i enlighet med gällande lagstiftning, policys och riktlinjer.
- Ansvarar för att följa upp avtal.
- Ansvarar för att vid behov ta fram egna riktlinjer som ett komplement till gällande policy och riktlinjer.

Servicepartner, Upphandlings- och inköpscenter *)

- Ansvarar för att samordna, utveckla och driva stadens gemensamma upphandlingsprocess på uppdrag av stadsledningskontoret
- Genomför upphandlingar på uppdrag av styrelser och nämnder och i nära samverkan med berörda förvaltningar.
- Ansvarar för uppföljning och rapportering av stadens upphandlingsverksamhet.
- Ansvarar för samordning av och samverkan i upphandlingar.
- Ansvarar för att ställa relevanta krav på leverantörerna.
- Ansvarar för att hålla leverantörerna informerade om frågor gällande upphandlingsområdet.

Bolagen

- Ansvarar för upphandlingar inom sina unika verksamhetsområden. I de fall behoven sammanfaller med stadens ska upphandlingsarbetet samordnas.

**) Beställarnämnderna inom den mjuka sektorn ansvarar för upphandling av entreprenader och ramavtal inom sitt verksamhetsområde och berörs då av samma ansvar som gäller för nämnder/styrelser och förvaltningar samt Servicepartner, upphandlings- och inköpscenter.*

Övriga styrdokument

Kommunstyrelsen beslutar om en *handlingsplan för inköp och upphandling* för Västerås stad och anger mål, fokusområden och aktiviteter för ett eller flera år. Information om upphandlingsverksamheten i form av rapportering av gällande handlingsplan sker årligen i Kommunstyrelsen.

Nämnder och styrelser bryter ner handlingsplanen på nämndnivå till upphandlingsplaner, där egna mål och aktiviteter bestäms, i syfte att nå upp till de övergripande målen.



VÄSTERÅS STAD

Stadsledningskontoret • 721 87 Västerås
Telefon 021-39 00 00 • www.vasteras.se